

Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll av Aukrust AS - Rapport

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Alvdal kommune

Møtedato

13.02.2024

Saknr

01/24

Saksbehandler Torill Bakken

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 23/86 - 6

Forslag til innstilling:

Rapporten «*Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i Aukrust AS*» av 23.01.24 tas til etterretning.

Alvdal kommune følger revisors anbefalinger.

Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for at:

- Eierskapsmelding legges fram tidlig i valgperioden med tydeliggjøring av formålet med eierskapet.
- Forsikre seg om at eierskapsmeldingens oversikt over selskap og note 6 i siste årsregnskap er korrekt.

Kommunens eierrepresentanten bes:

- Påse at generalforsamlinger skjer i tråd med aksjelovens bestemmelser.
- Sørge for en tydeligere avklaring av forventninger eierne imellom i forbindelse med revidering av aksjonæravtale.

Kommunens eierrepresentant anmoder styret om å følge revisors anbefalinger og:

- Utarbeider instruks for styret, og vurderer behovet for instruks for daglig leder.
- Videreutvikler et system for internkontroll og risikostyring.
- Vurderer hvordan selskapet kan få mer forutsigbare økonomiske rammebetingelser på lang sikt, uten eventuelt fast, statlig tilskudd

Kontrollutvalget følger opp rapporten og hvilke tiltak som er gjennomført innen 01.03.2025.

Vedlegg:

- Rapport fra eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon av Aukrust AS

Saksopplysninger:

Kontrollutvalget skal påse at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunen virksomhet, og av selskaper kommunen har eierinteresser i, samt føre kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper mv.

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjøre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger. (kommuneloven § 23-3)

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring. (kommuneloven § 23-4)

Kontrollutvalget bestilte forvaltningsrevisjonen og eierskapskontroll av Aukrust AS den 07.02.23 – sak 02/23.

Prosjektplan ble behandlet i sak 10/23 den 25.04.23, hvor problemstillingene og rammene for prosjektet ble fastsatt.

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen og eierskapskontrollen på oppdrag fra Alvdal kommunes kontrollutvalg.

Revisors uavhengighetserklæring fulgte som vedlegg til prosjektplanen.

Problemstillinger:

Følgende problemstillinger er besvart i rapporten:

Eierskapskontroll:

1. Er Alvdal kommunes eierstyring av Aukrust AS i tråd med regelverk og anbefalinger for eierstyring?
 - Er styringsdokumentene (eierskapsmelding og stiftelsesdokument) i tråd med regelverk og andre føringer for god eierstyring?
 - Er skillet mellom kommunen som eier og kommunen som forvalter av forretningsmessige forhold, tydelig?
2. Er det tilfredsstillende dialog mellom kommunestyret, generalforsamling og selskap?
Er det tilfredsstillende dialog mellom eierne i generalforsamling, eiermøter og andre arenaer for samhandling?

Forvaltningsrevisjon:

- Er driften av selskapet økonomisk bærekraftig?
- Har selskapet rammebetingelser og strategier for bærekraftig drift (langsiktighet)?

Avgrensing:

Eierskapskontrollen er avgrenset til Alvdal kommunes eierstyring av Aukrust AS.

Forvaltningsrevisjonen er avgrenset til den økonomiske driften av selskapet.

Uttalelse fra eierrepresentanten:

Et utkast til rapport ble sendt til ordfører, som er kommunens eierrepresentant i Aukrust AS, for uttalelse den 20. desember 2023.

Det kom uttalelse fra ordføreren den 17.1.2024. Det ble pekt på noen forslag til korrigeringer.

Revisor har korrigert i henhold til innspillene.

Det vises til vedlegg 2 i rapporten.

EIERSKAPSKONTROLL, DEL 1

Revisors konklusjon:

Er styringsdokumentene i tråd med regelverk og andre føringer for god eierstyring?

Etter revisors vurdering ivaretar Alvdal kommune kravene i kommuneloven om eierskapsmelding i valgperioden. Den ivaretar også kravene til innhold.

Eierstyringen av Aukrust AS ivaretar også i hovedsak aksjelovens bestemmelser om minstekrav til stiftelsesdokument og vedtekter. Det har vært noe avvik mellom stiftelsesdokument og praksis for antall styremedlemmer.

Ut fra det revisor har sett i tilsendte protokoller fra generalforsamlinger, har det vært gjentatte lovbrudd når det gjelder gjennomføring av generalforsamlinger i perioden 2019 – 2022:

- Det har ikke blitt holdt ordinære generalforsamlinger i denne perioden
- De ekstraordinære generalforsamlingene har blitt innkalt av de to eierne i stedet for styret
- Styreleder og daglig leder har ikke deltatt i noen av de ekstraordinære generalforsamlingene i den perioden.

Er skillet mellom kommunen som eier og kommunen som forvalter av forretningsmessige forhold tydelig?

Revisor konkluderer med at dette delvis er fulgt opp.

- Kommunen har i varierende grad utøvd den øverste myndigheten i eierorganet (generalforsamlingen), jf. ikke gjennomførte ordinære generalforsamlinger.
- Kommunestyret har gitt detaljerte føringer for selskapets nedskrivning av varelager, noe som hører inn under styrets ansvar, og ikke kommunestyrets.
- Etter revisors vurdering er skillet mellom kommunen som eier og kommunen som forvalter av forretningsmessige forhold delvis avklart i eierskapsmeldingen. Kommunedirektøren er gitt myndighet til forhandling av husleie i 2024, men ikke lenger.

Dialogen mellom kommunestyret, generalforsamling og selskap, og mellom eierne i generalforsamling, eiermøter og i andre sammenhenger hvor eierne møtes

- Det er etablert forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierorganet/selskapet gjennom den nylig vedtatte eierskapsmeldingen for Alvdal kommune.
- Det er tett oppfølging av selskapet, blant annet ved at selskapets ledelse flere ganger har vært invitert til å orientere om selskapet i kommunestyret.
- Dialogen mellom eierne har i perioder vært preget av selskapets økonomiske status, og uklarheter rundt økonomiske bidrag fra eierne. Dialogen ser nå ut til å være konstruktiv og god.
- Det er ikke fastsatt i vedtektene at det skal etableres, og det er heller ikke etablert, valgkomité for Aukrust AS. Det er imidlertid positivt at det framgår i dokumentet Eierskapspolitikk at det skal utarbeides retningslinjer for valgkomité i selskap som kommunen har eierskap i.

Revisjonens anbefalinger:

På bakgrunn av vurderingene ovenfor anbefaler revisor kommunestyret å:

- Behandle eierskapsmelding tidlig i valgperioden med tydeliggjøring av formålet med eierskapet.
- Forsikre seg om at eierskapsmeldingens oversikt over selskap og note 6 i siste årsregnskap er korrekt.
- Være tydelig på utøvingen av eierskapet skal skje i eierorganet.

- Sørge for tydelig avklaring av roller i forretningsmessige forhold.

Videre anbefaler revisor eierrepresentanten å:

- Påse at generalforsamlinger skjer i tråd med aksjelovens bestemmelser.
- Sørge for en tydeligere avklaring av forventninger eierne imellom i forbindelse med revidering av aksjonæravtale.

FORVALTNINGSREVISJON, DEL 2

Revisors konklusjon:

Er driften av Aukrust AS økonomisk bærekraftig?

- Forvaltningen av Aukrust AS er nå i all hovedsak i tråd med aksjeloven når det gjelder organisering av selskapet.
- I en lang periode etter at selskapet ble etablert og fram til 2022, framstod ikke selskapet forsvarlig organisert. Det var lite stabilitet i styret og selskapets daglige ledelse i denne perioden.
- Både styret og den daglige ledelsen fungerer betydelig bedre nå. Styret er sammensatt av riktig kompetanse, men med enkelte svakheter:
 - Savner kulturfaglig kompetanse
 - Medlemmer i styret har også sentrale roller i eiernes ledende organer
- Daglig ledelse ivaretar nå forvaltningen av selskapet systematisk og i tråd med regelverket, men det er enkelte svakheter:
 - Mangler system for risikohåndtering
- Det er ikke fastsatt andre planer for selskapet enn budsjett og den nylig vedtatte strategiplanen.
- Styret i Aukrust har i hovedsak betryggende kontroll med selskapets økonomi, men det er en svakhet at:
 - Det er ikke angitt mål for forsvarlig egenkapital og likviditet for at selskapet skal kunne betale husleie.
- Selskapet har forsvarlig egenkapital og likviditet så lenge det ikke blir avkrevd husleie.
- Styret får tilfredsstillende økonomirapportering fra daglig leder.

Har selskapet rammebetingelser og strategier for bærekraftig drift?

- Styret har delvis etablert rammer for langsiktig, bærekraftig og drift av selskapet
- Gjeldende husleieavtale (per desember 2023) gir ikke forutsigbar ramme for drift. Ny husleieavtale er under utarbeiding.
- Styret har fastsatt langsiktig strategi, basert på bred involvering og vurderinger av selskapets styrker og svakheter, muligheter og hindringer.

Revisjonens anbefalinger:

Basert på vurderingene av de to problemstillingene i del 2, anbefaler revisor styret i Aukrust AS å:

- Utarbeide instruks for styret, og vurdere behovet for instruks for daglig leder.
- Videreutvikle et system for internkontroll og risikostyring.
- Vurdere hvordan selskapet kan få mer forutsigbare økonomiske rammebetingelser på lang sikt, uten eventuelt fast, statlig tilskudd.

Sekretariatets konklusjon:

Sekretariatet er av den oppfatning at Revisjon Midt-Norge SA har avgitt en rapport i tråd med vedtatt prosjektbeskrivelse.

De to siste anbefalingene i eierskapskontrollen er generelle anbefalinger og handler om bevisstgjøring av eierskap og roller:

- Være tydelig på at utøvingen av eierskapet skal skje i eierorganet.
- Sørge for tydelig avklaring av roller i forretningsmessige forhold.

Dette er noe kommunestyret bør jobbe med i forbindelse med behandling av eierskapsmeldingen.

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget slutter seg til anbefalingen i rapporten og videresender den til kommunestyret for endelig behandling.